

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

**Gertrude Klinkhamer en
Joke Roeleveld**

*Mooi oud zijn, mooi oud
worden. Een zoektocht*
Soesterberg: Aspekt | 2017 |
286 pp. | € 19,95

Fixatie op jong plaatst ouderdom buiten samenleving

In een drie jaar durende briefwisseling bespreken Gertrude Klinkhamer (68) en Joke Roeleveld (73) hoe ze tegen ouder worden aankijken. Minstens zo waardevol is het essay in het eerste deel van het boek. Klinkhamer beschrijft daarin hoe ouderdom in de loop van de geschiedenis is gewaardeerd en welke invloed oudheid, christendom, verlichting, romantiek en het neoliberale denken hebben gehad. De huidige maatschappij met haar nadruk op jeugdigheid en individualisme heeft ouderen in een isolement geplaatst, constateert ze. Er is zelfs sprake van ‘gerontofobie’ (angst voor oud worden). Zolang mensen na hun pensioen nog vitaal zijn, richten ze zich op ‘het grote genieten’, maar zodra het verval definitief inzet, voelen ouderen zich op een zijspoor staan. Het huidige debat over hulp bij zelfdoding bij een ‘voltooid leven’ kan hiervan niet los worden gezien. Deze discussie ‘maakt de kloof tussen de groep ouderen en de rest van de geïndividualiseerde samenleving, die weinig waardering heeft voor de ouderdom, pijnlijk zichtbaar’. De generatie babyboomers wordt volgens Klinkhamer vooral gedreven door een geloof in maakbaarheid, beheersbaarheid en onafhankelijkheid, terwijl juist acceptatie van verlies en vergankelijkheid mensen een goede oude dag kunnen bezorgen.

Barbara Ehrenreich
*Oud genoeg om dood te
gaan. Over de vragen die iedereen zich ooit
moet stellen*
Amsterdam/Antwerpen:
Atlas Contact | 2018 |
236 pp. | € 19,99

Preventieve controle helpt het ouder worden niet

Oud genoeg om dood te gaan is bedoeld als ontmaskering van de zelfhulpindustrie en het enorme aanbod aan preventieve screenings en middelen die een gezond en lang leven beloven. Volgens immunoloog en socioloog Barbara Ehrenreich is het een illusie dat we zo ons leven onder controle hebben. Het lichaam kent een autonoom proces waarin verval en zelfs moedwillige aanvallen van ons eigen immuunsysteem op lichaamscellen toch wel doorgaan. Controles hebben als nadeel dat we op ons lichaam zijn gefixeerd en ons allerlei geneugten ontzeggen. Sterker: bepaalde onderzoeken zijn zelfs gevaarlijk, omdat ze eerder ziekte dan genezing veroorzaken.

In plaats van gefixeerd te zijn op vitaal en gezond ouder worden, kunnen we ons beter richten op de goede kanten die volgens Ehrenreich aan ouderdom verbonden zijn: ‘Je wordt bijvoorbeeld minder ambitieus, prestatiegericht en wellustig.’ En: ‘Uit eigen ervaring weet ik dat ouder worden gepaard gaat met de verkwikkende weigering in te gaan op elke potentiële verplichting of kans die op mijn pad komt.’